

**МІНІСТЕРСТВО
СОЦІАЛЬНОЇ ПОЛІТИКИ УКРАЇНИ
(Мінсоцполітики)**

вул. Еспланадна, 8/10, м. Київ, 01601, тел.: (044) 289-70-60, факс: (044) 289-00-98 E-mail: info@mlsp.gov.ua,
Код ЄДРПОУ 37567866, реєстраційний рахунок 35213015078737 в ДКСУ м. Києва, МФО 820172

08.08.2019 № 14576/0/2-19/37

На № 183/2.2-42 від 02.07.2019

**Народному депутату України
Павленку Ю. О.**

Про вжиття заходів у зв'язку з випадком сімейного насильства, яке призвело до смерті і вдосконалення законодавства з питань забезпечення прав і соціального захисту дітей

Шановний Юрію Олексійовичу!

Міністерство соціальної політики на виконання доручення Прем'єр-міністра України Гройсмана В. Б. від 17.07.2019 № 23213/1/1-19 в межах компетенції розглянуло Ваш депутатський запит, оголошений на засіданні Верховної Ради України 05.07.2019, щодо необхідності аналізу причин та вжиття заходів у зв'язку з випадком сімейного насильства, яке призвело до смерті

та удосконалення законодавства з питань забезпечення прав і соціального захисту дітей і повідомляє.

Основні організаційні та правові засади надання соціальних послуг, спрямованих на профілактику складних життєвих обставин, подолання або мінімізацію їх негативних наслідків, особам / сім'ям, які перебувають у складних життєвих обставинах, визначено Законом України „Про соціальні послуги” від 17.01.2019 № 2671-VIII (далі – Закон № 2671).

Статтею 21 Закону № 2671 встановлено, що рішення про обов'язкове надання соціальних послуг (проходження індивідуальних корекційних програм) приймається стосовно:

- батьків, які не виконують батьківських обов'язків;
- осіб, які вчинили насильство за ознакою статі, домашнє насильство чи жорстоке поводження з дітьми;
- осіб, до яких застосовуються заходи пробації відповідно до закону;
- осіб, яких за рішенням суду направлено на проходження програми для кривдників;
- інших осіб у випадках, передбачених законом.

На виконання Закону № 2671 Мінсоцполітики розроблено проект Порядку організації надання соціальних послуг (далі – проект Порядку), яким пропонується визначити категорії осіб / сімей із найвищим ризиком потрапляння у складні життєві обставини (вразливі групи населення), які потребують особливої уваги з боку суб'єктів, що надають соціальні послуги.

МІНІСТЕРСТВО СОЦІАЛЬНОЇ ПОЛІТИКИ УКРАЇНИ
14576/0/2-19/37 від 08.08.2019

Згідно з проектом Порядку до таких категорій мають належати, зокрема: сім'ї, у яких діти відібрані у батьків без позбавлення їх батьківських прав; сім'ї, де триває процес розлучення батьків та вирішується спір між матір'ю і батьком щодо місця проживання дітей, участі батьків у їх вихованні; сім'ї з дітьми, в яких тривала хвороба батьків перешкоджає їм виконувати свої батьківські обов'язки; сім'ї, у яких батьків поновлено в батьківських правах; сім'ї з дітьми, де батьки є трудовими мігрантами; сім'ї, діти з яких перебувають у закладах інституційного догляду та виховання (крім спеціальних та спеціалізованих); сім'ї, в яких діти систематично самовільно залишають місце постійного проживання; жінки, які виявили намір відмовитися від новонародженої дитини; неповнолітні одинокі матері (батьки); особи з числа дітей-сиріт і дітей, позбавлених батьківського піклування.

Також проектом Порядку пропонується передбачити обов'язкове надання послуги соціального супроводу сім'ям, у яких порушуються права дитини, та сім'ям, у яких батьків поновлено в батьківських правах.

Водночас Мінсоцполітики розробляються зміни до Порядку провадження органами опіки та піклування діяльності, пов'язаної із захистом прав дитини, і Типового положення про комісію з питань захисту прав дитини, затверджених постановою Кабінету Міністрів України від 24.09.2008 № 866 (зі змінами), та до Порядку взаємодії органів державної влади, органів місцевого самоврядування, закладів та установ під час забезпечення соціального захисту дітей, які перебувають у складних життєвих обставинах, у тому числі таких, що можуть загрожувати їх життю та здоров'ю, затвердженого постановою Кабінету Міністрів України від 03.10.2018 № 800. Метою внесення змін до зазначених порядків і положення є посилення захисту дітей, які перебувають у складних життєвих обставинах, зокрема, в разі існування загрози їхньому життю та здоров'ю.

Після погодження відповідного проекту акта структурними підрозділами Мінсоцполітики його буде надіслано на погодження в установленому порядку заінтересованим органам і сторонам.

Відповідно до статей 9 і 22 Закону України „Про запобігання та протидію домашньому насильству” Мінсоцполітики підготовлено проект постанови Кабінету Міністрів України „Про затвердження Порядку приймання та розгляду звернень і повідомлень про вчинення домашнього насильства стосовно дітей та за участю дітей, виявлення дітей, які постраждали від домашнього насильства або його вчинили, організації надання їм допомоги та захисту”. Метою проекту акта є забезпечення своєчасного виявлення фактів вчинення насильства стосовно дітей та за участю дітей, злагодженого реагування на них, розроблення та реалізація ефективних заходів захисту прав постраждалої дитини та дитини, яка вчинила акт домашнього насильства, обліку випадків домашнього насильства.

За інформацією служби у справах дітей Житомирської обласної державної адміністрації, 19.06.2019 було проведено перевірку діяльності служби у справах дітей Овруцької районної державної адміністрації (далі – Служба) стосовно вжиття заходів соціального захисту

За позовом органу опіки та піклування Овруцької районної державної адміністрації згідно з рішенням Овруцького районного суду від 26.03.2015 у справі № 286/8024/14-ц було відібрано від батьків та без позбавлення їх батьківських прав.

Відповідно до пункту 8 Порядку провадження органами опіки та піклування діяльності, пов'язаної із захистом прав дитини, затвердженого постановою Кабінету

Міністрів України від 24.09.2008 № 866 (зі змінами), Службою впродовж року після прийняття судом рішення про відібрання дитини вживались заходи контролю усунення причин, які перешкоджали належному вихованню дитини її батьками.

На засіданні Комісії з питань захисту прав дитини Овруцької районної державної адміністрації (далі – Комісія) 25.09.2015 було прийнято рішення про подання органом опіки та піклування Словечанської сільської ради до Овруцького районного суду (далі – Суд) позовної заяви про позбавлення батьківських прав

Згідно з рішенням Суду від 22.06.2016 (справа № 286/282/16-ц) було відмовлено у задоволенні позову органу опіки та піклування Овруцької районної державної адміністрації до про позбавлення їх батьківських прав. Крім того, відповідно до ухвали Апеляційного суду Житомирської області від 20.07.2016 (справа № 286/282/16-ц, категорія 52) було відхилено апеляційну скаргу органу опіки та піклування Овруцької районної державної адміністрації.

Відповідно до рішення Апеляційного суду Житомирської області від 11.04.2018 щодо повернення до біологічних батьків було видано розпорядження голови Овруцької районної державної адміністрації від 12.04.2018 № 90 „Про втрату статусу дитини, позбавленої батьківського піклування”. Згідно з наказом Служби від 12.04.2018 № 48 було знято з обліку дітей-сиріт та дітей, позбавлених батьківського піклування.

Про обставини, за яких дитину було повернуто до біологічної сім'ї, та стан її здоров'я Служба поінформувала Овруцький районний центр соціальних служб для сім'ї, дітей та молоді, а також надіслала відповідний лист (від 14.04.2018 № 02-18/704) за підписом заступника голови Овруцької районної державної адміністрації голові Словечанської сільської ради та головному лікарю КУ „Центр Первинної медико-санітарної допомоги” Овруцької районної ради.

Потрібно зазначити, що з моменту повернення дитини в біологічну сім'ю до Служби не надходило повідомлень від громадян, старости села Листвин, органу опіки та піклування Словечанської сільської ради, інших суб'єктів щодо невиконання . батьківських обов'язків, існування загрози життю та здоров'ю дитини.

За результатами проведення аналізу обставин загибелі в Дніпропетровській області в червні 2017 року та інших випадків жорстокого поводження з дітьми Міністерством направлено лист до обласних, Київської міської державних адміністрацій щодо посилення контролю за додержанням законодавства з питань забезпечення захисту прав дітей (копія листа додається).

Питання вдосконалення законодавства щодо захисту прав дітей перебуває на постійному контролі Міністерства.

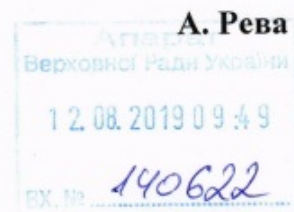
Додаток: на 3 арк.

З повагою

Міністр

Зелений, 2895267

**МІНІСТЕРСТВО
СОЦІАЛЬНОЇ ПОЛІТИКИ УКРАЇНИ
(Мінсоцполітики)**

вул. Еспланадна, 8/10, м. Київ, 01601, тел.: (044) 226-24-45, факс: (044) 289-00-98 E-mail: info@mlsp.gov.ua
Код ЄДРПОУ 37567866, реєстраційний рахунок 35213015078737 в ДКСУ м. Києва, МФО 820172

25.07.17 № 15027/0/2-17/37

На № _____ від _____

Обласні, Київська міська
державні адміністрації

Про забезпечення найкращих інтересів
дітей, дітей-сиріт і дітей, позбавлених
батьківського піклування, які виховуються
в сім'ях опікунів, піклувальників,
прийомних сім'ях і дитячих будинках
сімейного типу

Міністерство соціальної політики як центральний орган виконавчої влади, що забезпечує формування державної політики з питань сім'ї та дітей, повідомляє про зростання кількості фактів отримання тілесних ушкоджень дітьми через відсутність догляду за ними, жорстоке поводження з дітьми та недбале ставлення батьків до виконання своїх обов'язків у сім'ях, у тому числі в сім'ях опікунів, піклувальників, прийомних сім'ях і дитячих будинках сімейного типу.

Зокрема, із засобів масової інформації стало відомо, що після запису телепередачі „Говорить Україна” до Національної дитячої спеціалізованої лікарні „ОХМАТДИТ” (далі – лікарня „ОХМАТДИТ”) було доставлено малолітнього _____ із ознаками тілесних ушкоджень внаслідок насильства та жорстокого поводження в сім'ї.

Відповідно до висновку, наданого лікарнею „ОХМАТДИТ”, у дитини виявлено посттравматичний гемартроз міжфалангового суглоба третього пальця правої кисті, посттравматичну варусну деформацію правого ліктьового суглоба, численні рани на голові та синці на тілі.

Дитина виховувалась у багатодітній сім'ї _____ уродженців м. Ужгорода Закарпатської обл., які з 2015 року проживають в орендованому будинку в Чернігівській області.

У Дніпропетровській області в сім'ї батьків-вихователів Кудрявцевих зникла дитина _____ Першочерговими слідчими діями встановлено, що зникнення дитини сталося в результаті недбалого ставлення батьків-вихователів до своїх обов'язків.

На сьогодні проводиться досудове розслідування у кримінальному провадженні за фактом зникнення дитини-вихованки.

У дитячому будинку сімейного типу Шкаровських, який функціонує у Полтавській області, діти-вихованці не мали дивитись телепередачі та користуватись інтернетом, неодноразово самовільно залишали дитячий будинок сімейного типу, оскільки їхнє дозвілля обмежувалося читанням християнської літератури, переглядом фільмів на зазначену тематику і відвідуванням богослужінь.

У Київській області під час купання в басейні втопився вихованець дитячого будинку сімейного типу

У Харківській області в дитячому будинку сімейного типу учинив самогубство через повішання вихованець

Усі наведені факти є результатами недбалого ставлення до своїх обов'язків батьків-вихователів, які відповідно до статті 150 Сімейного кодексу України зобов'язані піклуватися про здоров'я дитини, її фізичний, духовний та моральний розвиток, поважати дитину, готувати її до самостійного життя.

Все частіше трапляються випадки з порушення вимог Порядку здійснення соціального супроводження прийомних сімей та дитячих будинків сімейного типу, затвердженого наказом Міністерства України у справах сім'ї, молоді та спорту від 23.09.2009 № 3357, зареєстрованим у Міністерстві юстиції України 16.10.2009 за № 966/16982, згідно з яким здійснюється соціальний супровід сімей, у яких виховуються діти-сироти і діти, позбавлені батьківського піклування, (фактична відсутність або формальність соціального супроводу; соціальні працівники беруть до уваги лише потреби батьків-вихователів, прийомних батьків, опікунів, піклувальників, а не дітей; відвідування сімей замінюється телефонними розмовами, виконанням контрольних функцій тощо).

Крім того, до Мінсоцполітики надходять скарги від громадян на дії прийомних батьків і батьків-вихователів, якими створюються перешкоди для кандидатів в усиновлювачі при встановленні контакту з дитиною, при цьому порушуються вимоги визначені в пункті 17 Положення про дитячий будинок сімейного типу, затвердженого постановою Кабінету Міністрів України від 26.04.2002 № 564, та пункті 20 Положення про прийомну сім'ю, затвердженого постановою Кабінету Міністрів України від 26.04.2002 № 565, якими передбачено право дитини бути усиновленою.

Треба зазначити, що прийомна сім'я та дитячий будинок сімейного типу є тимчасовими формами влаштування, а усиновлення є прийняттям усиновлювачем у свою сім'ю особи на правах доньки чи сина (стаття 207 Сімейного кодексу України).

Враховуючи вищезазначене просимо вжити заходів щодо: недопущення порушень прав дітей-сиріт і дітей, позбавлених батьківського піклування, передбачених статтею 52 Конституції України; усунення формального підходу до виконання відповідальними посадовими особами своїх функціональних обов'язків;

підвищення професійного рівня осіб, які відповідно до законодавства є відповідальними за функціонування прийомних сімей, дитячих будинків сімейного типу, сімей опікунів, піклувальників;

проведення якісного підбору кандидатів у прийомні батьки, батьки-вихователі, опікуни, піклувальники;

налагодження дієвої взаємодії між службами у справах дітей, центрами соціальних служб для сім'ї, дітей та молоді, органами внутрішніх справ, органами охорони здоров'я, освіти, структурними підрозділами з питань соціального захисту населення щодо запобігання насильству та жорстокому поводженню з дітьми;

проведення інформаційної кампанії для різних верств населення щодо попередження насильства та жорстокого поводження в сім'ї, недбалого ставлення батьків до виконання своїх обов'язків;

невідкладного інформування Мінсоцполітики про ситуації, що призвели або можуть призвести до трагічних випадків, погіршення умов виховання, утримання та розвитку дітей, в тому числі дітей-сиріт і дітей, позбавлених батьківського піклування, які виховуються в прийомних сім'ях, дитячих будинках сімейного типу, сім'ях опікунів, піклувальників

Також просимо провести наради з керівниками районних державних адміністрацій, виконавчих органів міських, районних у містах рад, об'єднаних територіальних громад з питань відповідальності за життя та здоров'я кожної дитини-сироти і дитини, позбавленої батьківського піклування, яка виховується у прийомній сім'ї, дитячому будинку сімейного типу, сім'ї опікунів, піклувальників.

Про вжиті заходи та їх результати поінформувати Мінсоцполітики до 01.10.2017.

Заступник Міністра

О. Привалов